

Flandra ESPERANTISTO

TIJDSCHRIFT VOOR ESPERANTO - ONDERWIJS EN - PROPAGANDA

Verschijnt maandelijks
Veertiende jaargang
Nummer 1 (151)
JANUARI 1947

Vertegenwoordiger in Nederland:
NEDERLANDA ESPERANTO CENTRO
W. Buytenwechstr. 128 C., Rotterdam-W.
Postrekening 272818 van N. E. C.

Orgaan van de
VLAAMSE ESPERANTISTEN-BOND
POSTBUS 342, BRUSSEL
Postrekening 2321.50 van V. E. B.

LIDGELDEN:
* Leden: 75 fr.
* Steunleden: min. 125 fr.
Inwonende leden: 25 fr.
(* met bondsorgaan)

ABONNEMENTEN:
België: 60 fr.
Nederland: 4 fl.
Ceteraj landoj: 75 bfr.
Proefn.: 5 fr. (1 r.k.)

DEZIRINDAĴOJ

Kiam ni, esperantistoj, defende aŭ propagande pledas por nia lingvo ni kutimas argumenti i.a. per niaj atingoj: niaj multmembraj asocioj, nia grandampla literatura, nia multfaka gazetaro, ktp. Sed kiam ni, inter ni, iom kritike rigardas nian movadon, ni devas konfesi, ke ĝi kelkrate estas nen gravaj malperfektaĵoj.

Unu el tiuj estas la manko de tutmonda instanco, Internacia Komitato aŭ kiel ajn ĝi nomigus, kiu reprezentus la tutan movadon, aŭ almenaŭ ĝiajn plej gravajn partojn. Ĝis nun la neŭtrala movado pli malpli pretendis tiun rolon; sinsekve UEA, Internacia Centra Komitato de la Esperanto-Movado kaj Internacia Esperanto-Ligo rigardis sin kiel reprezentanton de la esperantistaro. Objektiva juĝanto tamen devas konfesi, ke ĉi tiuj organizoj neniel reprezentas la tutan movadon. Tion komprenis ankaŭ la XI-a Kongreso de Flandra Ligo Esperantista, kiam ĝi instigis « ĉiujn internaciajn Esperanto-Asociojn neŭtralajn aŭ ne-neŭtralajn pristudi senprokraste la stariĝon de tutmonda esperanto instanco, kiu reprezentus ĉiujn esperantistojn senescepte. » « Pola Esperantisto » samopinias pri tiu afero, kaj sendube ankaŭ inter la cetera parto de la esperantistaro troviĝas aprobantoj de ĉi tiu ideo. Estas do konsilinde, post la efektiviĝo de la dezirata unuigo de UEA kaj IEL, pri-trakti ankaŭ ĉi tiun problemon kaj klopodi pri ĝia solvo.

La celita instanco devas konsisti el reprezentantoj de la neŭtrala movado, de la katolika (IKUE) kaj de la laborista (SAT). Ĉu eventuale ankaŭ organizoj pure « fakaj » kiel ILEPTO k.s. kaj la landaj asocioj devas partopreni en ĝi estas afero poste solvota.

Kiajn taskojn plenumu tia instanco? Per kio ĝi utilis al la tuta movado?

Unualoke ĝi prizorgu aferojn tutmondajn kaj ĝeneralcelajn, kiel ekzemple la petskribon al UNO. Krome ĝi observu la movadon en la tuta mondo kaj laŭbezone intervenu kaj helpu tie, kie tio estas necesa. Ekzemple, se iulande la movado estus tre malforta kaj ne sukcesus per propra forto venki la malfacilaĵojn, tiu internacia instanco laŭeble helpu ĝin.

Ankaŭ estu ĝia tasko kolekti novaĵojn pri la movado el ĉiuj landoj. La plej gravajn i.k. la radioprogramojn ĝi kunigu en monata raporto, sendota al ĉiuj esperantaj gazetoj, kiuj ĉerpos el ĝi la materialon por sia eksterlanda aŭ tutmonda rubriko. Krom ĉi tiuj sendube ankoraŭ multaj aliaj taskoj prezentigos al tia tutmovada instanco.

Alia manko estas la foresto de sistemo, de planado en nia laboro. Tro da aferoj efektiviĝas tute hazarde, laŭ persona ideo kaj iniciato, sen ia laŭplana preparo. Ni ne malkonfesas, ke tiel plenumiĝis gravaj aferoj. La laŭdinda iniciato de s-ro Sirjaev kaj de Literatura Mondo havigis al ni gravan verkon, kiel la Enciklopedio de Esperanto, al la agemo de s-ro Lanti ni ŝuldas la Plenan Vortaron, ktp.

Sed aliflanke gravaj aferoj restis ne plenumitaj. En 1926 a s-ro Dieterle aranĝis statistikon pri la nombro da esperantistoj en la tuta mondo. Treege utila laboro! Sed kie estas la instanco, kiu zorgas pri ĉiujara aŭ almenaŭ ĉiukvinjara renovigo aŭ kompletigo de tiu statistiko? De tiam pasis jam 20 jaroj! Kaj kiam ni nun en propaganda verko aŭ aliloke deziras publikigi ciferojn pri nia movado, ni devas uzi tiujn de 1926-a.

Sama estas la afero koncerne la literaturon. Dank' al la Bibliografio de Internacia Lingvo, de Stojan ni scias la nombron da libroj aperintaj ĝis 1926 a. Sed kia estas la nuna stato? Ĉu ne strange impresas la fakto, ke en aktualaj verkoj oni trovas ciferojn tiom malnovajn? Kompreneble oni en la lastaj 6 jaroj ne povis okupi sin pri tiaj aferoj, sed ankaŭ antaŭe oni ne faris tion. Jen denove tasko por internacia instanco: prizorgado de statistiko kaj bibliografio.

Ĝis nun la tradukado kaj eldonado de libroj okazis plejparte sensisteme. Ofte iu esperantisto laŭ propra intereso aŭ prefero tradukis libron kaj prezentis ĝin al eldonejo, kelkfoje eldonisto aŭ organizo proponis la tradukadon de iu verko, kaj tiel estigis nia literaturo.

Tio estis bona kaj utila kaj ni ne intencas proponi malebligi tion. Sed tamen estus bone, ke iu kompetenta instanco faru programon pri literatura agado: kompilu liston de verkoj tradukindaj kaj koncerne ne beletran literaturon de temoj, pri kiuj originalaj aŭ tradukitaj verkoj estas dezirindaj.

Lastatempe aŭdigis voĉoj pri enciklopedio en Esperanto. Tia verko ja estus grava por la tuta esperantistaro. Tial estus plej bone, ke tutmonda instanco iniciatu kaj gvidu ĝian aperigon.

La verko Historio de la Lingvo Esperanto de Edm. Privat pri-traktas la movadon ĝis 1927. Nova volumo aŭ almenaŭ suplemento pri la periodo 1927-1947-a estas dezirinda. Ĉu ni devas atendi ĝis D-ro Privat pretigos ĝin propriniciate? Aŭ ĝis kiam iu eldonejo okupas sin pri tio? Ni opinias, ke tutmonda instanco devas gvidi tiajn aferojn.

El ĉi ĉio oni ne konkludu, ke temas pri koncentriĝo aŭ monopoligo de la tuta esperanta agado, pri malpermeso aŭ malebligo de memstara agado fare de eldonejoj aŭ eldonistoj. Tute ne. Ne necesas, eble eĉ ne estas dezirinda ke la kreota instanco mem eldonu gazetojn, librojn ktp. Ĝi devas iniciati, proponi, konsili, plani kaj gvidi sur tiu kampo. En tiu laboro povas kaj devas partopreni ĉiuj organizoj kaj ĉiuj privataj esperantistoj. Sed antaŭ ĉio ni bezonas la proponitan internacian tutmovadan instancan!

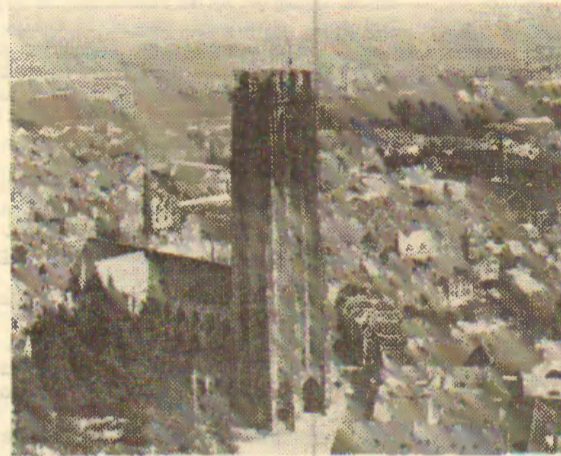
G. P. de Bruin, Enschede.

XII-a Kongreso de Flandra Ligo Esperantista Mechelen, Pentekoston 1947 (24-25-26 majo)

I-a KOMUNIKO

La Kongresoj de F.L.L. E. akiris tian bonfamoniĝon ke la en-kaj eksterlanda esperantistaro ke tute superfluas bombasta enkonduko okaze de nia invito. Se vi deziras pasiĝi neŝorgeseblajn tagojn en Esperantujo: venu Mehelenon!

La kongresa komitato konsistas el D-ro T. van Gindertaelen (Prez.), S. ano L. Vercammen (Sekr.) kaj S. ano M. Goedgezelschap (Kas.) kiu, laŭ la bezonoj, elektos siajn proprajn asistantojn. En la venonta F.E. ni komunikos la provizoran programon.

La kongreskotizo kostas por F.L.L.E.anoj 40 fr., por gastoj 50 fr., por eksterlandanoj la egalvaloron de 50 bfr. (por nederlandanoj 3 guld. pageblaj pere de nia Reprezentanto N.E.C. en Rotterdam).

Adreso de la kongresa oficejo: Geerdegemvaart 69, Mechelen. Kotizojn oni pagu pere de poŝkonto 51.13.14 de kasisto M. Goedgezelschap.

Faciligu nian taskon aligante plejble plejbone kaj precipe propagandante nian kongreson inter la flandraj kaj alilandaj esperantistoj!

La organiza Komitato.

Naar één taal in de wetenschap

De dringende behoefte, die de wetenschap heeft aan een eenvoudige, maar volkomen bruikbare internationale hulptaal, die door alle beschaafde volkeren kan worden geleerd en gemakkelijk kan worden gehanteerd in mondeling en schriftelijk verkeer, is voor ons aanleiding de aandacht te vestigen op het Esperanto.

Deze taal heeft thans gedurende bijna 60 jaar haar bruikbaarheid op alle gebieden van het leven, dus ook in de wetenschap, ten volle bewezen. Op meer dan 30 internationale congressen, die door 500 tot 5000 personen uit een 40 verschillende landen werden bijgewoond, bleek, dat tolken niet nodig zijn, zelfs niet bij diepgaande en delicate besprekingen.

Een toereikende kennis van het Esperanto kan in een opmerkelijk korte tijd worden verkregen vergeleken met die welke men nodig heeft voor de nationale talen, omdat de moeilijkheden in spraakkunst, idioom en uitspraak in het Esperanto tot een minimum beperkt zijn. De woordenschat is grotendeels samen-

gesteld uit woorden van internationale bekendheid.

Het Esperanto is als neutrale taal een middel, ten aanzien waarvan leden van elke nationaliteit zich even sterk zullen voelen in een discussie. Het zich bedienen van deze taal krijgt daardoor de betekenis van een daad van internationale wellevendheid. Een algemeen gebruik van Esperanto zal er ongetwijfeld toe bijdragen internationale tegenstellingen te verzachten en wederzijds begrip te bevorderen.

Vóór de oorlog werd het Esperanto in meer dan 1000 scholen (in 30 landen) onderwezen. In verschillende landen, o.a.: in Engeland en Wales heeft het departement voor opvoeding al voor vele jaren toegestaan het Esperanto op de scholen te onderwijzen. Sedert 1926 is de PTT van alle bij de Wereldtelegraafunie aangesloten landen verplicht telegrammen in het Esperanto te accepteren. In 1933 alleen al werden 1413 toespraken en 409 cursussen in het Esperanto uitgezonden door de radiostations van 16 landen. Reeds werden leerstoelen voor Esperanto ingesteld aan de universiteiten van Liverpool, Genève, Praag, Sofia, Krakow en Wenen.

Wij zijn er van overtuigd, dat het Esperanto de wetenschap onschatbare diensten zal kunnen bewijzen, wanneer het als officiële congresstaal zal worden aangenomen en in correspondentie en publicaties meer en meer zal worden gebruikt.

Wij zijn van mening, dat het talenprobleem door het Esperanto kan worden opgelost. Of dit ook werkelijk zal geschieden hangt vooral van de vraag af of de beoefenaren der wetenschap en vooral zij, die dit in de toekomst zullen worden, de studenten, hieraan actief zullen willen medewerken. Wij wekken hen daarom tot het volgende op:

1) Ieder legge er zich op toe het Esperanto te leren. E.v. door zelfstudie of door het volgen van een Esperanto-cursus, die in het verband van universiteit of hogeschool kan worden georganiseerd.
2) Men voege reeds nu aan publicaties een Esperanto-samenvatting toe. Op den duur zullen de publicaties geheel in het Esperanto kunnen worden geschreven.

Dr. H. A. A. van der Lek.

De brochure « Esperanto, de taal der Wetenschap » is verkrijgbaar bij het Vlaams Esperanto-Instituut tegen 2 fr. in postzegels.

SENPAGE AL SVISLANDO!

Granda vakbkonkurso organizita de Flandra Ligo Esperantista

Regularo:

1. F.L.L.E. organizas varbkonkurson en kiu rajtas partopreni ĉiu Ligano, ĉu individue, ĉu grupe.

2. Po nove varbita kunloganta membro (kotizo: 25 fr.) ni notos unu poenton, po varbita membro (kotizo: 75 fr.) ni notos tri poentojn kaj po nove varbita subtenanta membro (kotizo: 125 fr.) ni notos kvin poentojn (Ni ne konsideros nove varbitajn membrojn la abonantojn al « Flandra Esperantisto » dum jaro 1946-a).

3. La konkursantoj kiuj atingos 125 poentojn rajtos ricevi: ĉu vojaĝbileton Brussel-Bazel-Brussel por partopreni la 32-an Universalan Kongreson de Esperanto, ĉu de Flandra Esperanto-Instituto por 650 fr. da libroj laŭ propra elekto.

4. La konkursantoj kiuj atingos 60 poentojn rajtos ricevi: ĉu aligkarton por partopreni la 32-an Universalan Kongreson de Esperanto, ĉu de F.E.I. por 300 fr. da libroj laŭ propra elekto.

5. Ĉiu konkursanto rajtos ricevi de F.E.I. po akirita poento librojn laŭ propra elekto en valoro de 5 fr.

6. La konkursantoj devas mem kolekti kaj tuj ensendi la kotizojn de la nove varbitaj membroj, ne atendante la finon de la konkurso, pere de poŝtkonto 2321.50 de F.L.L.E., Brussel, menciante sur la pagilo: Varbkonkurso. Ili devas samtempe sendi la nomojn kaj precizajn adresojn de la varbitoj al F.L.L.E., Postbus 342, Brussel.

7. Ensendojn por la varbkonkurso ni akceptas ĝis la 30-a de aprilo. PARTOPRENU! Eĉ se vi atingos nur unu poenton PARTOPRENU! vi ricevos rekompencan!

OBSERVOJ

MECHELEN

LA STUDANTO

La urbo de nia XII-a Kongreso tra la jarcentoj

DE TELWOORDEN (V).

PROMENI ESTAS SANIGE!

lerteco buŝe manipulas la internacian lingvon.

Ĉio! kiam mi estos plenkreska verd-stelano mi faros kiel ili, mi parolos nur mian karan lingvon, de mateno ĝis vespero, kaj eĉ nokte dum miaj songoj. Kaj tiel okazis...

Ĝis mi malkovris la veran sencon de la Esperantismo kaj konsciis, ke Esperanto estas INTERNACIA lingvo, kiu servu por INTEKNAJ rilatoj. Por la naciaj ni ja disponas nian gepatran. Kaj, se ni nun ankoraŭ uzas Esperanton kun samlingvanoj, mi faras tion ekzerce, ne-niel principe. Kaj tiuokaze mi ne plu laŭgigas la voĉon por montri al ne-esperantistoj, ke mia gepatra lingvo ne taŭgas por sia celo. Zamenhof pardonu al mi, se tiel malfrue mi igis lia vera disĉiplo!

Keikajn ĉagrenis mia konduto, kaj iu estimnda samideano skribis en Esperanto-gazeto, ke lia sinteno memorigis lin pri konato, kiu, ne povante pagi tramveturon, aplombe asertas ke promeni estas sanige...

Kiam mia posmono ne sufiĉis por pagi tramveturon mi multe enivis la feliĉajn tramveturantojn, poste mi tramveturadis eĉ sencete kaj sense, nun KUN MONO EN LA POSO mi asertas: promeni estas sanige!

FIERHEID

Onder de titel «Signo de la Tempo» (Tekon des Tijds) vinden we in het veelgelezen Esperantoblad «La Praktiko» wat volgt: Onlangs ontving een import- en exportfirma van Wall Street volgend brieftje uit La Plata: «Wij ontvingen uw offerte in de Engelse taal. Wij wensen uw aandacht er op te vestigen, dat Spaans de taal is van Argentinië, en dat wij Esperanto gebruiken voor onze correspondentie met het buitenland. Wenst U zaken met ons te drijven, dan gelieve U Spaans of Esperanto te gebruiken».

HET VOORGAANDE

brengt ons in herinnering het besluit even voor het uitbreken van de oorlog door de Iraanse regering getroffen, en waarbij alle industriele en commerciële ondernemingen in Iran verplicht werden voor hun boekhouding en voor hun correspondentie met het binnenland, uitsluitend de landtaal te gebruiken.

GEEN VREEMDE TALEN

merkte dienaangaande «Nederlanda Esperantisto» (De Nederlandse Esperantist) op, en voegde er volgend raak commentaar bij: «Wij, Nederlanders, zijn jammer genoeg nog niet zo beschaard in dit opzicht, als men in Iran bijkt te zijn. Wij achten het vanzelfsprekend, dat wij, ons in een vreemd land vestigend, de taal van dat land leren, en ons in de omgang met de bewoners van dat land ook bedienen van die taal, hun taal.

De consequentie van dat standpunt echter aanvaarden wij niet. In ons eigen land verloochenen we tegenover de vreemdeling ons Nederlandschap: wij verlangen van hem niet, dat hij zo beleefd is, zich in ons huis in de omgang met ons, van onze taal te bedienen, neen erger, we beschouwen ons zelf als op bezoek bij de vreemdeling, en trachten zijn taal te spreken, alsof hij in zijn eigen huis ware.

Van waar dit vreemde verschijnsel? Is het een gevolg van een afwijking in de hersenen, of moet de oorzaak lager gezocht worden? Wijst het misschien op een zekere slaptie in rug, die ons deze gebogen houding doet aannemen?

Wij hebben het volste recht om van de vreemdeling, die zich in ons huis komt vestigen, te verlangen, dat hij zich in de omgang met ons bedient van onze taal, het Nederlands.

Kort en goed betekent het besluit van de Iraanse regering: voor het binnenlands verkeer de nationale taal. Volkomen accoord, maar daarnaast, voor het internationale contact, de neutrale internationale taal: Esperanto.

OOK ONS,

en met meer reden nog, treft dit verwijt! Wij, Vlamingen, gaan prat op onze — dikwijls heel denkbeeldige — talenkennis. Te pas, en ook te onpas wensen we ermee uit te pakken, met het gevolg dat we in een internationaal gezelschap steeds de mindere zijn. Want nooit spreken we een vreemde taal zo goed als de vreemdeling die we in zijn taal te woordstaan.

Esperanto als tweede taal voor ieder, zou op dit gebied iedereen op gelijke voet stellen. En vergeten we niet, dat leden van kleinere taalgebieden meer dan andere baat zouden vinden bij deze ideale oplossing!

La unuaj vortoj de eventuala meĥlena Genezo estus: «En la komenco nur estis akvo...» Poste, la maro kiu etendiĝis sur preskaŭ tuta Flandrujo, fluis for kaj tie ĉi esugis larĝa deito kaj insularoj inter la multaj brakoj de la sendiĝa «Ljje» (Lejo). La unuaj meĥlenanoj kompreneble ekbatalis kontraŭ la natura senordo kaj konstruis siajn palatitojn super la multaj marcoj de la maranta urbo.

Kvankam ĝi estas praa, ni povas kredi tiun evoluon probada, ĉar antaŭ keikaj jaroj oni trovis, en la urboj ĉirkaŭaĵoj, restaĵoj de palatitoj.

Ankaŭ pri la rolo de Meĥleno, en la periodo de l' Romanoj, tiel interese por la landa historio, oni ne certas. Tamen en la lastaj jaroj, la scienculoj kiuj pristudis la loknomojn de la meĥlena ĉirkaŭaĵo, konkludis ke en meĥleno kuniĝis du kromanaj armesoseoj, kie ekestis la unua centra punkto (forumo) en la alta parto de la urbo, sur la nuna «Grenopiac» (Korenmarkt).

La unua historia mencio de nia urbo datigas nur de la fino de la 7-a jarcento: ĉirkaŭ 680, sankta Lamberto (patrono de Lieĝo) avertis en la ĉirkaŭaĵo kaj konstruis unuan kapelon. Nuntempe la centra preĝejo de la najbara vilaĝo Muizen estas ankoraŭ dediĉita al tiu sanktulo.

Nenion precizan oni scias pri la sekvintaj 200 jaroj. Tamen la legendo de Sankta Rumoldo, katolika misisto kaj episkopo de Dublin (Irlando), kiu atingis meĥlenon ĉirkaŭ 750, rivelas ke jam tiumomente ekzistis popokerno en la norda, malalta parto, kiu poste fariĝis la urba centro. En la domareto Nekkerspoei jam situis la kastelo de Grafo Adu, kies filo Liberto, igos la unua meĥlena sanktulo. La dirita grafo regis tie ĉi nome de la reĝo de Francujo.

Rumoldo ekkonstruis kapelon, fondis monaĥejon, sed baldaŭ ŝteemaj masonistoj, dungitaj por la konstruo de la kapelo, murdis lin. Tuj miraklo ĉe la tombo de la martiro alturis la kredulojn. Sed tiam la Normanoj (Vikingoj) traris la landon, detruis preĝejon, monaĥejon kaj la primitivajn dometojn de la logantaro. Post kiam, en 891, la armeo de Imperiestro Arnulfo venkis, apud Loveno, tiujn terurajn militistojn, la pilgrimado al la tombo de Rumoldo rekomencigis kaj, ĉirkaŭ 930, la iama Irlandano episkopo estis kanonizita. Tial Rumoldo restis ĉiam la patrono de Meĥleno kaj ĉiujare, okaze de la kermeso, la kreduloj solene honoras lian relikvon dum procesio.

En 915, pro donaco de la franca reĝo, Karlo la Simpla, la Episkopo de Lieĝo fariĝis «Sinjoro de Meĥleno»; la fero rekompencis la lastan pro la helpo en la batalo kontraŭ la Normanoj. Sub lia regado, oni konstruis la unuan remparon ĉirkaŭ parto de la norda duono de nia urbo.

Jam en la XI-a kaj XII-a jarcentoj, la logantaro ade kreskis tiel ke la efektive urba centro en tiu epoko fariĝis ronda, kia ĝi ankoraŭ estas nun. Pordegoj kaj remparoj ekzistis ĝis en la XIX-a jarcento.

Tiutempe Meĥleno iĝis Sinjorlando, kies supro enhavis la vilaĝojn Hever, Muizen, Hombeek, Leest, tieffen, kaj land-insulon en Brabanto, la vilaĝon Heist-op-den-Berg (Heist-sur-la-monto). Paco regis en la Sinjorlando, ĝis ĝia prospero, ĝia industrio, kaj komerco vekis envidon inter la Duklando Brabant, la Graflando Flandrujo kaj la Princlando Lieĝo. Tiu ĉi interbatalis por la posedo de la Sinjorlando. Intervenis ekonomiaj kaj eĉ internaciaj influoj, kaj la estroj de Meĥleno plurfoje ŝanĝiĝis.

Dum tiuj malpacaj jarcentoj ankaŭ la Meĥlenanoj kompreneble ludis propran rolon, helpis, laŭ persona intereso, unu el la tri partioj, eĉ ribeliĝis kontraŭ tro despotaj «Sinjoroj» kaj tiel ankaŭ ekkonis pezaĵn kaj terurajn urbajn sieĝojn, punekspediciojn kaj la tutan trenadon de militaj agadoj.

Dank' al la unuigo de la Nederlandoj, la Sinjorlando Meĥleno fariĝis provinco nederlanda kaj, kvankam la plej malgranda, neniel la plej malgrava. Male!

Tamen, ek de 1530 (kiam mortis Margarita de Aŭstrujo), la glora periodo finiĝis kaj la granda prospero malaperis. Ni citu ke en 1546, la fulmo trafis municiejon en la Pordego de la Sablo (Zandpoort), unu el la 12 de la tiama urbo, fermita pro ekribelo de la logantaro de Nekkerspoei; tiu eksplodo detruis grandan parton de la urbo.

Okaze de la liberig-batalo de la Nederlandoj kontraŭ la hispana tiraneco Meĥleno estis iom da tempo en la manoj de Vilhelmo de Nazaŭo, sed la duko de Alvo sieĝis ĝin, venkis kaj la rabantaj, murdantaj hispanaj soldataĵoj furiozis er. Ĝi. En tiu longa revolucia periodo nia urbo ankoraŭ plurfoje suferis similan sorton.

Fine de la XVIII-a jarcento, dekreto de la francaj revolucioj forigis la Sinjorlandon Meĥlenon.

Meĥleno nuntempe restis nur la religia

DA
Wanneer men wat afgewerkt heeft op het stuk der telwoorden, stuit men op een tweetal woordjes — voorzetsels — die vaak verkeerd verstaan en gebruikt worden: bedoeld worden *da* en *po*, waarvan wij heden het eerste onder handen nemen.

Wanneer een zelfstandig naamwoord of een equivalent een hoeveelheid, een maat aanduidt van hetgeen een volgend substantief uitdrukt kan men in Esperanto niet, zoals in 't Nederlands, die woorden eenvoudig rijen, b.v. een liter wijn; die betrekking van hoeveelheid dient aangeduid door een voorzetsel, n.l. da: b.v. litro da vino.

In hun «Plena Gramatiko» heten Kalocsay en Waringhien het: *suplemento* (*) de *mezuriteco* en omschrijven nader: (ĝi) servas por rilatigi substantivojn aŭ kvazaŭsubstantivojn, kiuj esprimas pli malpli difinitan kvanton, nombron, grandon, pezon, kun ilia suplemento esprimanta la *nedifinitan* tuton, el kiu oni prenas tiun kvanton, nombron, grandon, ktp. »

Daaruit vloeit voort dat de twee onderstaande voorwaarden dienen vervuld:

1. het *voorafgaand substantief* (of equivalent b.v. *multe da*) betekent *maat, hoeveelheid*; deze kan nauwkeurig zijn (door eigen betekenis, b.v. monato, semajno; of door het zinsverband, b.v. la difinitan nombron da brikoj liveru) of benaderend, b.v. botelo da vinagro of vaag, wijzend op een kleine hoeveelheid (iom, parto enz.) of op een grote (aro, svarmo enz.).

Naar de omstandigheden, duiden sommige woorden hoeveelheid aan of niet; men ontmoet zowel «*aro da soldatoj*» als «*aro de soldatoj*». Een middelje om het correcte voorzetsel te vinden: men stelle de vraag «*kiom multe*» of «*kiaspeca?*»; zo de eerste vraag zin heeft, gebruike men *da*, bij de tweede *de*.

Daar *manko* en *pordo* geen maat aangeven, is *da* een fout! Het zelfde geldt meestal voor *speco*, waar ook *de* zich opdringt, tenzij de betekenis van maat uitdrukkelijk is.

2. het *volgend woord* (suplemento) weze volstrekt *onbepaald*. Derhalve treft men nooit *da* aan voor een bepaald substantief, n.l.

a) vóór een bepalend lidwoord: b.v. *peco de la pano, peco da pano.*

b) vóór «*ĉiu, ĉiuj, tuta*».

c) vóór een aanwijzend, persoonlijk, bezittelijk en «*nombra*» voornaamwoord of bijvoeglijk naamwoord, b.v. «*dek jaroj da vivo*» — «*dek jaroj de sia vivo*».

Sommige substantieven zijn door zichzelf reeds voldoende bepaald, zoals de naam van alle eenheden: horo, centimetro e.d. als zij in 't enkelvoud voorkomen: dus, niet *da* doch *de*, b.v. «*parto de jaro, parto da tempo*». Gewone substantieven kunnen ook dergelijke betekenis verwerven, wanneer zij het «*su-*

(*) «*suplemento*» is: het woord dat een betrekking of een omstandigheid van een zinslelement aangeeft, uitgezonderd van het gezegde (II-a eldono, blz. 159). Men verwarre niet *suplemento* de *mezuriteco* en de *mezuro*: in het laatste geval, geeft het *suplemento* de hoeveelheid of maat aan van het gedetermineerd woordje, b.v. *jara salajro de 30.000 Fr.*, wanneer in het eerste het gedetermineerd woord zelf de hoeveelheid bepaalt van het *suplemento*, b.v. *30.000 Fr. da salajro!*

ĉefurbo, sed, kvankam nur provinca urbo, ĝi ankaŭ estis la centra punkto de la unua fervoja disvastigo en la lando, ĝi meritis freŝan famon, akiris novan gloron pro sia konata meblo-industrio, sia ampleksa legomkomerco, kaj sia mondfama sonorilaro, sia ludisto Jef Denijn, kiu realigis veran renoviĝon de la sonorilararto kaj fondis la lernejon, kies studentoj portas tiun novan arton tra la mondon.

Okaze de Pentekosto, Flandra Ligo Esperantista vokas vin al tiu interesa, malnova urbo, kiu ankoraŭ rajte fieras pri sia plej fama titolo: Meĥleno, la Belega!

POL VARENS.

plimento» worden van een breuknaam en dient dan ook *de* gebruikt, b.v. «*duono de paĝo, kvarono de torto*».

Wanneer het «*suplemento*» bepaald is, zal het iets aanduiden waarvan een gedeelte het «*determinato*» is (b.v. *pedo de la seĝo*) of de soort van de bestanddelen er van (b.v. *bukedo de floroj*) of tenslotte het geheel waaruit met het «*determinato*» afzondert (*suplemento* de elektmaterialo, b.v.: unu *el* la plej belaj) en zijn andere voorzetsels, zoals men het kan opmerken, geboden.

In verband met het gebruik van *da*, notere men de nuancering die er bestaat tussen *multe da* en *multaj*, nuancering welke door Zamenhof zelf werd vastgelegd: *multaj homoj* betekent vele mensen, ieder afzonderlijk beschouwd; *multe da homoj*, vele mensen tezamen. T.V.G.

VERTALING VAN OEFENING 19

A/ *Junago*:

En momentoj de silento pluraj repensas pri la infanago kaj tiam milda emocio tratremas lian animon. Suitoŭleve kaj grundo malsaĝaj deskuas ĉi tiun memoradon, ili plu pasas ne turnante la kapon.

Mi diras: malsaĝaj...

Sed nun mi hezitas iom. Eble la fortaj estas ja kiuj ne deziras kaj ne volas esti memorataj; ili puŝas la pasintecan for kaj, se ili volas ial fuĝi la nunon, ili ne faras tion saĝante malantaŭen; ili spirito ŝvebas renkonte al la estonteco. Tamen, tro sentemaj, la romantikaj (sed ĉu ne ĉiuj ni estas iom tiaj?) kinas sin, kvazaŭ tremante, al tiu pasinteco kaj haltas, kie ajn ili troviĝas. (El «*Herinneringen van Toen*», de L. Zielens).

B/ *Zomer in de haven*:

'n Zonnige zomernamiddag.

Er waait 'n fris, strelend windje. Dui-zend glanzende golfjes lachen op het zee-vlak vóór de haven.

Gracieus vliegen meeuwen rond, stijgen eens, dalen dan weer, nauwelijks de vliegeis bewegend. In de blauwe diepte van de hemel lijken zij feeachtige luchtschepen met witte zeilen.

Bij de kaalen drijven schepen, grote houten schepen met hoge masten en vele touwen. Op de dekken kwijten matrozen en werklieden zich van hun taak; hun geroep en geruil dringen door de lucht.

Alles is kleur, beweging. Overal heerst het onbepaald mengsel van haven- en zeegeuren. (Uit «*Kapricio*», oorspronkelijk verhaal van Douglas P. Boatmann.)

OEFENING 20.

Hieronder, ter vertaling in het Esperanto (A) en in het Nederlands (B), kleine opgaven. In ons volgend nummer publiceren wij een modelvertaling, met aanduiging van eventuele varianten en aantekeningen, naar gelang zij uit de ingezonden teksten wenselijk blijken.

De oefeningen worden talrijk ingewacht: V.E.B. Postbus 342, Brussel.

Let wel! Wie zijn werk verbeterd terug verlangt, verzuime niet een zegel voor antwoord in te sluiten.

A/ *Janneken en Mieken*.

Bij het dorp Zoersel, waar ik geboren ben, ligt een groot bos, waar toen dikwijls wolven en andere wilde beesten in zaten. Bij dat bos stond een huisje van leem en rjshout gemaakt en in dit huisje woonde een arme vrouw met twee kinderen, een Janneken en een Mieken. De vrouw heette Lena en ging 's zomers voor loon werken bij de pachters, om het onkruid uit het vlas of uit de tarwe te wieden of om te helpen oogsten, gelijk de vreemde vrouwen die soms bij ons werken. De arme kindertjes hadden geen vader meer, want die lag al lang op het kerkhof; — Ons Heer moge zijn ziel hebben! (Uit «*De Grootmoeder*» van H. Conscience).

B/ LA SOCIO ESTONTA:

La socio estonta! Kion signifas tiu trivorta esprimo? Ĉu ĝi signifas mondon brue militantan, kun amaso da malfeliĉaj homoj, por ne paroli pri legioj da senkulpe mortigataj socioj, — aŭ ĉu la simpla frazoro signifas homaron feliĉan, pacon kaj trankvile laborantan?

Unu afero estas klara: Milito neniam rajtos okazi! Rimarku ke eventuala venonta milito estos terurega kaj ĉion detruanta, ne nur la korpajn de l' mortigotoj sed ankaŭ la animojn de la hazarde transvivantoj. Do ni ĉiuj povas navi la saman ideon en tiu rilato. Neniam plu milito!!! Sed tio ne sufiĉas. Ankaŭ malbona paco povas esti danĝera por la socio kaj ties anoj. (El «*Heroido de Esperanto*», La socio estonta, Januara numero 1947, P.I).

Tiu ĉi historio okazis jam en 1917, sed mi rakontis ĝin al neniŭ, ĉar eĉ hodiaŭ mi ne scias, kion mi kredu el ĝi. Tiu jam delonge mortis, al kiu okazis la historio. Dum li vivis, li estis sensenta kaj senfantazia malvarma oldknabo, spitema kartludanto, ĉampiono de malgrandaj, sed prosperaj negocoj. En la klubo, kie lin amis neniŭ kaj kie li amis neniŭn, oni nomis lin Kuproserpento. Li estis vortavara homo, neniam parolis pri si mem. Eĉ la vino ne malligis lian langon, kvankam li volonte kaj multe drinkis, precipe en la lastaj jaroj de la milito, kiam la fortuna senatende forlasis lin. Kuproserpento dum longa tempo ne volis kompreni, ke ankaŭ tio estas ebla. Sed iom post iom li devis akcepti, ke la mondo iom ŝanĝiĝis ĉirkaŭ li, la homoj aliel rigardas la vivon, ol antaŭe, oni donas alian valoron al la mono kaj finiĝis la malkaraj ekscitoj kaj ludoj. Venis novaj riĉuloj, ĉiuspecaj fuŝkomercistoj kaj aliaj friponetoj, kiuj riĉiĝis pro la bonvolo de la hazardo kaj kiuj senkompatate tradaciis la malsovagan Kuproserponton. Iom post iom li perdis ĉiom, dum monatoj, jaroj li konstante malgajnis. Ni, kartludantoj, bone konas la kruelan malicemon de la kartoj, kiam ili ĉiam kontraŭas nin kaj senkompatate pelas nin al mizero, frenezo, morto. Pro kiu nia peko ni estas punataj tiutempe, kies mano frapas nin? Malsaga estas tiu, kiu ne scias, ke ne li ludas per la kartoj, sed ke la kartoj ludas per li!

Milita legendo en Budapeŝt

FRAGMENTO EL APERONTA «NOVELARO DE HELTAI»

El la hungara: Ladislao Somlai (Spierer)
Verkis: JENŐ HELTAI

Kuproserpento komencis vendadi siajn meblojn, orajn kaj arĝentajn cigaredujojn, diamantajn ĉemizbutonojn kaj kravatpinglojn. Li devis ŝanĝi sian elegantan loĝejon al modesta hotela ĉambro. Kiam jam eĉ por ĝi li ne havis monon, li luis du ĉambrojn en la periferio, inter *grundoj* kaj muelejoj. La loĝejo apartenis al juna kuracisto, kiu ne povis uzi ĝin, ĉar li estis militkaptito ie en Siberio. Lia juna edzino reiris hejmen al la gepatroj, por ke ŝi povu ludoni la ĉambrojn kaj tiel akiri iom da mono. Tiel ricevis Kuproserpento la du ĉambrojn. Sur la pordo de la loĝejo ankoraŭ brilis la orlitera tabulo: «D-ro. Zoltano Dévai. Akcepthoroj p.t.m. de la 3-a ĝis la 5-a.» Kaj en la ĉambro troviĝis la libroj de la sinjoro kuracisto, seriozaj, sciencaj verkoj, kiuj tre naŭzis Kuproserponton. Cetere, li estis tre kontenta pri la loĝejo. Li estis en trankvila domo, sur la unua etaĝo. La domo estis konstruita inter du *grundoj* kaj estis dudek minutojn distanca de la tramstacio. Kuproserpento neniam vidis la ĉirkaŭaĵon en taglumo, li ja kartludis dumnokte, hejmenvenis ĉe la mateniĝo kaj dormis ĝisvespere.

Ĝis al la muro por plu dormi. Hodiaŭ li ne volas ellitiĝi, kial ja? En la klubo ne estos ludo, do la vivo hodiaŭ ne havas celon. Jam matene li komencis la drinkadon, ĉiam li trinkis, kiam li vekigis. Tiamaniere li iel eltenos ĝis mateno, kiam li denove vendos ion kaj denove provos sian fortunon. Li fermis la okulojn. Tiam li aŭdis sonoron. Komence li opiniis, ke revenas la bona Giza... sed li ekmemoris, ke ŝi havas ŝlosilon por la loĝejo. Kiu sonoras? Kiu ajn, tutegale, li ne ellitiĝos. Sed la sonoro ripetigis, perforte, senpacience, oni eĉ ekfrapadis la pordon. Kuproserpento kolere saltis el la lito, sed eble kun sekreta espero: povas esti, ke oni portas monon al li... dio scias, eble iu rememoris pri li?

Li malfermis la pordon. Antaŭ la pordo staris soldato kun hirta hararo. — Kiun vi serĉas? — Kuproserpento demandis kolere. La soldato salutis. — Sinjoron doktoron. Kuproserpento alkriis lin: — Ĉi tie loĝas nenia doktoro. Li volis ĵetfermi la pordon, sed la soldato kontraŭstaris: — Sinjoro doktoro, pro dio... mia filineto...

Li ŝirmalfermis la pordon kaj jam estis interne de la antaŭĉambro. Kuproserpento kolere ripetis:

— Mi diras, ĉi tie loĝas nenia doktoro. La brusto de la soldato spiregis, kuregante li faris la vojon, li venis de malproksime. Li parolis balbute:

— Mi vidis la tabulon sur la pordo... en la tuta ĉirkaŭaĵo ne troviĝas alia kuracisto... mia filineto... nun mi venis hejmen por libertempo... do, se la sinjoroj doktoroj tiel... tiel forsendas malriĉulon... malriĉan soldaton, kies ununura filineto... sinjoro doktoro, se vi konas dion...

Li genuiĝis antaŭ Kuproserpento. Kuproserpento fariĝis ĉiam pli kaj pli kolera, ankaŭ la alkoholo efikis en li.

— Ĉu vi ne komprenas? Mi ne estas kuracisto... kiomfoje mi ripetu tion? Mi nur loĝas ĉi tie. Se vi ne kredas min, demandu la domzorganton...

La soldato ridis. Per bona, amara rido. Ankoraŭ ĉiam li genuis antaŭ Kuproserpento.

— Guste la domzorganto diros la veron... mi scias, vi instruis al li kion li diru... mi scias... la sinjoroj kuracistoj dum la vespero de Kristnasko ne volonte iras al malriĉa malsanulo... sinjoro doktoro, se vi konas dion... tiu kompatinda infano, kio estos, se ŝi mortos?

Li suprenrigardis al Kuproserpento, kun senespera petego. Lia buŝo konvulsiis, li krucigis la manojn. Kuproserpento kaptis la kolumon de la soldato kaj skuis lin.

— Starigu. Ĉu vi ne komprenas? Mi ne estas kuracisto, mi ne povas helpi vian filinon. Iru al kuracisto! Mi ne estas kuracisto.

Eĉ dekofoje li ripetis tion. Li kriegis, kvazaŭ li parolus al surdulo. La soldato ekstaris, li rigardis Kuproserponton kun okuloj kuntrilitaj.

— Doktoro Zoltano Dévai — li diris malrapide. — Doktoro Zoltano Dévai, akcepthoroj de la 3-a ĝis la 5-a. Tio estas skribita sur la tabulo. Doktoro Zoltano

Dévai, bonvolu veni kun mi, tio estas via devo... Ne timu, mi pagos vin.

Li frapis sian poŝon. Kuproserpento manfrapis enue kaj volis malfermi la pordon. Sed la soldato baris lian vojon. Subite ŝanĝiĝis lia vizaĝo, kun malluma minaco li rigardis Kuproserponton, jam ankaŭ li krlis:

— Vi venos kun mi, fripono, aŭ mi mortpafos vin.

Li elpoŝigis revolveron kaj celis al Kuproserpento. Kuproserpento ne estis malkuraĝa, sed tamen li ektimis. Milito, soldato, nun li venis de la fronto... kion signifas por li unu pafado, unu vivo, la vivo de alia, lia propra vivo? Lia filineto estas malsana, estas kristnaska vespero kaj li ne trovas kuraciston. Kaj li havas revolveron en la mano. La soldato estis kvazaŭ eltrovinta lian penson.

— Mi mortpafos vin... poste mi mortigos min mem. Mortaĉu la tuta mondo, se pereos mia filineto.

Li estis maljuna soldato, kun hirta hararo. Kaj liaj okuloj estis larmoplenaj. Kuproserpento levadis siajn ŝultrojn. Kion li faru kun tiu ĉi frenezulo? Per vortoj li ja ne povas konvinki lin.

— Bone. Mi iros. Atendu iomete, dum mi vestas min.

La soldato sidigis en la antaŭĉambro kaj atendis.

Kuproserpento trinkis la restintan konjakon kaj malrapide vestis sin. Kaj li ridis, kaj li kolere, li estis ebria kaj de minuto al minuto li fariĝis pli kaj pli ebria. Kiam kun ĉapelo surkape, en vintra jako li eniris la antaŭĉambro, li jam ŝanceliĝis iomete. Li ĉirkaŭbrakis la soldaton kaj prenis lian brakon.

— Mi estas doktoro Zoltano Dévai, — li diris ridante. — Mi iras al la malsanulo. Tio estas mia devo.

Kaj ili ekiris al la malsana knabineto. Unu frenezulo kaj unu ebrulo.

Dum longa tempo ili iradis en neĝo, koto, mallumo. Kuproserpento eĉ ne konjektis kie ili iris. En la malvarmo li iomete sobriĝis kaj kiam li enpaŝis la malriĉan ĉambro kun la soldato li iomete reordigis siajn pensojn. Malgaja, malgrasa virino sidis apud la lito kaj en la lito kuŝis malgrasa infaneto. Ok-aŭ dekjara knabineto. Ŝi spiregis lace, ŝiaj vangetoj estis varmegaj. La malgaja virino ekstaris kaj Kuproserpento okupis ŝian lokon apud la lito.

— Kiun malsanon havas la knabineto? — li demandis.

Neniŭ respondis. De li oni volis ekscii, kiun malsanon havas la knabineto.

Li metis sian manon sur la frunton de la knabineto:

— Febro, tion mi vidas. Febro...

La soldato kapbalancis, ankaŭ lia edzino. Febro! Ja, la doktoro scias ĉion.

— Ĉu ŝi estas malsana delonge?

La virino respondis. De kvar tagoj... ili ne venigis kuraciston, ili kredis, ke ĝi pasos ankaŭ sen kuracisto. Ankaŭ la edzo ne estis hejme, li revenis nur hodiaŭ, ankaŭ monon ili ne havis... sed hodiaŭ la knabineto svenis kaj pro tio ili tre ektimis...

Kuproserpento prenis la manon de la knabineto kaj rigardis antaŭ sin. Febro. Kaj finita lia scio. Kion li diru, kion li faru? Ĉu li rigardu ŝian gorĝon? Kion li vidos en ĝi? La infano... oni devas helpi ŝin... oni devas voki al ŝi kuracis-

ton, veran kuraciston, doktoron Zoltanon Dévai, la veran, kiu estas militkaptito en Siberio. Nun ankaŭ tie estas malvarme kaj en la militkaptitejo malvarmas la soldatoj...

— Ĉu vi bonvolus skribi recepton? — demandis la soldato per voĉo maltrankvila.

Kuproserpento vekigis. Verŝajne, dum longa tempo li sidis senvorte, enpense kaj en lia mano de kartludanto tenis la sensangan manon de la knabineto.

— Ne, ne — li diris rapide. — Mi kredas, ke ŝi havas nenion eksterordinaran... sed tio ne estas mia fako... tamen por trankviliĝi vin estus saĝe alvoki specialiston, iun infankuraciston!...

La soldato denove ridis per bona, amara rido.

— Kiun? Kiun en ĉi tiu damnita urbo, dum kristnaska vespero? Bonvolu skribi recepton, sinjoro doktoro...

— Sed...

— Recepton! — ripetis la soldato rauke. — Recepton, sinjoro doktoro aŭ...

Kaj denove li elpoŝigis la revolveron.

Kuproserpento kapitulaciis. Li sidigis kaj skribis la recepton. Li skribis sencajn latinajn vortojn, nelegeblajn malsagaĵajn ciferojn. Kaj li transdonis ĝin al la soldato por pretigi la medikamenton. La soldato treege dankis lin kaj transdonis al li dudek kronojn. Kuproserpento ne volis akcepti la monon, sed la soldato perfortis. Li ja havas sufiĉe multe da mono kaj la sinjoro doktoro bonvole venis ĉi tien... Kuproserpento pensadis dum iom da tempo kaj kun la espero de malbonŝanca kartludanto li enpoŝigis la monon. Eble ĝi alportos fortunon. Tiam li redonos al la soldato kun rento. La malgaja, malgrasa virino kuŝis lian manon. La infano kuŝis kun fermataj okuloj kaj ne movis sin. La soldato forkuris al la apoteko.

Kuproserpento iris hejmen. Li estis kontenta pri si, la recepton li trovis bona penso. La apotekisto rimarkos kaj diros al la soldato, ke tiu ne estas kuracisto, kiu skribis la recepton. Kaj tiam la soldato venigos alian kuraciston al la knabineto. Veran kuraciston, kiu skribos veran recepton kaj resanigos ŝin. Li enlitiĝis kaj ekdormis.

La alian tagon jam en la frua posttagmezo li estis en la klubo. Oni povis rimarki sur li ian ŝanĝon, kvazaŭ li estus freŝe gladita. Longe li vagadis ĉirkaŭ la kartotabloj, estis videble, ke li tre ŝatus ludi. Sed jam ĉiun tediis Kuproserpento. Finfine li atakis min:

— Venu, ni ludu!

— Mi ne ludas...

— Mi tre petas vin... faru al mi tiun amikan komplezon...

— Kial vi tiom insistas?

— Mi ne scias, eble mi volas elprovi mian fortunon...

Li tiel petegis, li estis tiel humila, ke mi kompatis lin. Ni ludis kaj mi perdis. Kuproserpento gajnis ducent kronojn.

Unuafoje en la lastaj du jaroj li gajnis. Momenton li sidis senvorte, poste subite li diris:

— Ne domaĝu tiujn ducent kronojn. Mi rakontas ion por ili...

Tiam li rakontis ĉi tiun historion. Ankaŭ ĝian finon.

Antaŭtagmeze je la deka horo sonoris ĉe li la soldato. Kun brilanta vizaĝo kaj danko. La knabineto resaniĝis. Ŝi glutis la medikamenton...

— Kiun medikamenton? — demandis Kuproserpento.

— Kiun vi bonvolis preskribi, — diris la soldato.

— Ĉu oni faris ĝin?

La soldato ekmiris:

— Kial oni ne estus ĝin farinta? Ĝin ja skribis sinjoro doktoro...

— Vidu, — diris al mi Kuproserpento — mi konas vin delonge, mi scias, ke vi estas clinika, malica homo, vi estas atelito kaj vi ne kredas, ke tio okazis, ke mi kun ebria kapo skribis iun nelegeblan malsagaĵon, la apotekisto faris ĝin kaj la knabineto resaniĝis. Sed mi diras al vi, mi Kuproserpento, ke estas iu, kiu zorgas pri la infanoj, pri la malsagaĵoj... kaj pri la ebruloj...

Li kolektis la gajnon kaj ridetante finis la frazon:

— ...kaj eble iom ankaŭ pri la kartludantoj.

Ankaŭ la 24-an de decembro 1917 je la kvina posttagmeze li lace kuŝis en la lito. Li jam estis maldorma, sed ne malfermis la okulojn. En la najbara ĉambro la bona maljuna Giza movetadis, la amantino de Kuproserpento, la sola iu, al kiu li ankoraŭ apartenis iomete! La bona maljuna Giza iam estis bonhumora kaj beleta; nun ŝi estis malgaja pro la ĉagreno de frua maljunigo. Kuproserpento tre bone sciis, kion faras ekstere la bona maljuna Giza: ŝi ornamas abieton per kandeletoj, sukeretoj, rubandetoj kaj per aliaj malsagaĵetoj. Kaj ĉe la malsupro de la arbeto ŝi metos kiel signon de ilia dudekjara interrilato la dudekan paron da pantofloj aŭ cigarediĝon. Kuproserpento ne volis partopreni en la aranĝo, la bona Giza foriru piedpinte, kiel ŝi alvenis. Li ja dankos ŝin morgaŭ... Ne nun, ĉar ja ankaŭ li estus devinta... ankaŭ li estus devinta. Li ja volis... bluzon, tri parojn da ŝtrumpoj, li eĉ kalkulis kiom ili kostas. Li volis gajni tiun monon, sed li denove perdis eĉ la lastan fileron. Li ja ne tre ĉagreniĝis, ankaŭ pasintjare tiel okazis... la bona Giza iom post iom kutimiĝos al tio.

La bona Giza foriris kaj Kuproserpento fine malfermis la okulojn. En la ĉambro estis mallumo, sed Kuproserpento eĉ en la mallumo trovis la konjakon. Li longe suĉis el la botelo, eble jam la okan aŭ dekan fojon. Poste li turni-

*****
* Kentekens :
*****

Nr. 1 speld	fr. 8.00
Nr. 2 knoop of broche	fr. 10.00
Nr. 3 knoop of broche	fr. 12.00
Nr. 4 gekruiste vlagjes	fr. 15.00

1   2   3   4

Werkelijke grootte.

VLAAMS ESPERANTO-INSTITUUT, P. van Humbeekstr. 3, Brussel-West.
Postrekening : 3268.51

*****

Karaj legantoj! — Ankaŭ ĉi-jare ni daŭrigos niajn konkursojn celante: distri lernigante. Niaj solvintoj jam sufiĉe scias, kio estas postulata de la serĉanto: iom da atento, iom da pacienco kaj la helpo de bona vortaro. Do, ne pli ol tio kion ĉiu lernema esperantisto povas plenumi. Ili jam spertis, ke per agrabla verbostreĉado ili povas plivastigi sian vortprovizon, aŭ refreŝigi konojn ekdronantajn en neprecizecon. Iia ekzemplo instigu novajn serĉemulojn partopreni la konkurson, ne preterlasi tiun okazon konservi aŭ perfektigi sian Esperanton, kaj de tempo al tempo gajni belan libropremion.

La **REGULARO** de la konkurso, rezervita al la membroj de F.L.E. kaj al la abonantoj, restas sensanga: 1. Ĉiu korekta solvo valoras unu poenton. 2. Ĉiumonate havinda libro estas aljuĝata al la solvinto kun la plej alta poentonombraro; decidita la loto, se pluraj kunigas la saman nombron da poentoj. La nomo de la gajninto kaj la titolo de la aljuĝata libro estos publikigataj. 3. La poentonombraro de la premilo estas reduktata al 0; same tiu de partoprenanto, esendinta nenium solvon (bonan aŭ eraran) en la spaco de 12 monatoj sinsekvaj. 4. La ceteraj laŭokaze konservas aŭ plibonigas sian pozicion.

Generala **ATENTIGO ĈE LA SOLVADO**. 1. La difinoj kun (R) celas vorton uzotan sen la gramatikaj finaĵoj A.E.I. O. Tio ne signifas, ke ĝi nepre estu pura radikoj, ĝi ankaŭ povas esti kunmetita aŭ derivita. 2. En krucvortenigmo u kaj ŝ estu konsiderataj samvaloraj en krucigantaj vortoj. 3. Ĉiu uzata radikoj trovigas en la **VORTARO** de VAN

Niaj Esperanto-Enigmoj kun premioj

STRAATEN aŭ en **PLENA VORTARO DE ESPERANTO (SAT)**. 4. Pri nomoj rilatantaj al la Movado aŭ al la Esperanto-Literaturo informas: **ISBRUCKER**: Historio kaj organizo de la Esperanto-movado, **DE BRUIN**: Gvidilo tra la Esperanto-movado.

PREMIO: Post la 18-a enigmo, F-ino R. A. Roose el Bruĝo gajnis la premion: «Du Majstro-Noveloj» de T. Storm. Ni gratulas!

SOLVO DE LA 19-a ENIGMO:

HORIZONTALE: 1. tapiŝ; strik. — 3. menci; rubus. — 5. estr; mok; po. — 6. piz. — 7. al; mul; hero. — 9. efluv; krani. — 11. teror; metio.

VERTIKALE: 1. temperament; — 3. penetr; kler. — 5. ŝlim; pulvor. — 6. mil. 7. serioz; skem. — 9. ribo; pedant. — 11. kosmopolito.

N-ro 20: KRUCVORTENIGMO

HORIZONTALE: 1. Bestoj mangas ei ĝi (R); — Delokigi per premo (R); Interjekcio. — 2. Granda ŝtono (R); Stato de nedaŭra spirita malordo kaŭzata

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

de febro kaj karakterizata per malkonsekvencaj paroloj (R). — 3. Postulo (R); Kaŭzi al iu suferon pro ties malbonfaro (R); Arbo (R). 4. Skribe publike diskuti (R); Meti iun en akvon (R). — 5. Pritempa indiko (R); Insekto (R); Prepozicio. — 6. Oni uzas ĝin por fari tegmenton (R); Li arte verkas. — 7. Sufikso (R); Ne malhelpi (R); Greneroj senŝelaj maldelikate pistita (R). — 8. Familiano (R); Iomete diferenca leciono de iu teksto (R). — 9. Longa stango el metalo (R); Speco de fenestreto (R); Prefikso. — 10. Seninteresa (R); Nenormala malgrandegulo (R). — 11. Fumantoj ofte bezonas ĝin (R); Havi moralan devon esti dankaj al iu pro ia servo (R).

VERTIKALE: 1. Mangebla intesto de bestoj (R); En montrita loko; Prepozicio. — 2. Ornama arbedo (R). — 3. Nombro; Vastajo da akvo (R); Besto

(R). — 4. Sin amuzi per sencelaj viglaj ludaj movoj (R); Malfacile paŝanta pro kriplesco de piedo (R). — 5. Prepozicio; purigi (R); Malkonsenta (R). — 6. Pentristo bezonas ĝin (R); Mangajo konsistanta el diversaj herboj aŭ legomoj spicigata (R). — 7. Sufikso (R); Ĝi estas uzata por altiri la sangon al difinita parto de la korpo (R); Antaŭenpusi objekton, turnante ĝin (R). — 8. Ĝi ne bezonas radojn por veturi (R); Parto de la filozofio (R). — 9. Bongusta acideta bero (R); Difinita epoko (R); Interjekcio. — 10. Birdo (R). — 11. Peco de la teksto inter du malplenaj interspacoj; Portebla loĝejo (R).

Sendu la solvon sur aparta folio antaŭ la 20-a de februaro al V.E.B. Postbus 342, Brussel.

Nia Kasisto vokas:

Betaalde U reeds uw lidgeld aan de V. E. B. voor 1947? Neen? Doe het dan onmiddellijk!

LI NE VOKU EN DEZERTO!

ĈAPITRO 19-a

Kant kaj Gulopez staris por la tioma fojo en la koridoro kaj diskutis la farojn.

«Ni plej bone», proponis la inspektoro, «komence vizitu refoje nian kaptiton. Mi devas demandi ion al li. Se bezone, mi konfrontante volus...» Li ne finis la frazon. La sonorilo signalis la tagmangon. «Mangi», li ĝojis kaj ĝi sonis kiel batakrio, «mi ne sciis kio turmentis min, mi havis tiel strangan senton... venu, mangi ankaŭ gravas, eble eĉ plej gravas en la vivo.»

En la manĝejo ili trovis nur Yvonne Duret. Neniu alia aperis; eĉ Stella Sterlen ne montris sin.

Ili trope eksidis kaj provis babili pri generalaĵoj. Sed nevole la konversacio revenis al la okazoj de la lastaj dudek kvar horoj.

«Vi arestis Alex Steinmann, Sinjoro Kant?»

La spuristo neniam imagis ke lia nomo povas tiel bele soni. Felĉe, la viro kiu aŭdis tian gentilan voĉon diri lian antaŭnomon! Ĉu ŝi estus jam nomita Gulopez «Juan»?

Laŭte kaj iel abrupte li respondis: «Jesja, Fraŭlino, sed tio ne finas la kazon.» Li diligente kuleradis plu. Sur la tero feliĉe estas ankoraŭ bongusta mango. Plej provita kuracilo por trapasi multajn ĉagrenojn. Imagu ke Yvonne dirus «Xaverius» al li! Kiel ridinde tio sonus! Li havis la konvinkon ke li mem nehaltigeble ekridegus! Sed, kial la gepatroj ja donas tiel damne idiotajn nomojn al infano?

Observu Gulopez, li pensis, kiu ade mangas sed konsumis eĉ ne sian unuan pladon... Lia propra telero malplenigis jam duafoje kaj li ree atendis. Li ja ne povas elĉerpi la tutan supujon! Malgraŭe li iom mallerte riskis duontelereon. Kaj feliĉe, Yvonne denove ekbabilis. Tiamaniere li povis aŭskulti kaj havi pli bonan tenigon.

«La ŝipeinero rakontis al mi ke Alex Steinmann estas la aŭtoro. Mi esperis... mi opiniis, ke sekve la kazo estis solvita. Ĉu la enketo do ne antaŭeniras?»

«Jesja, la enketo progresas, Fraŭlino Duret. Malrapide sed certe — sekura antaŭ ĉio, diras profesoro De Groot. Kiel mi diris, la enketo progresas. Kant volis babili plu, sed lia nekutima elokvento surprizis lin. Jen alvenis la viandoplado. Li povis reaplombigi. Dum la tranĉado de viando ĉiaj vortoj superfluas. Stulte, ke li tute hazarde kaptis la plej grandan pecon el la plado.

«Ĉu Yvonne ne rigardis ĝuste lin? Antaŭen, kurage traranci!»

«Do, Sinjoro Kant, se mi bone komprenas, vi havas ja seriozajn motivojn por supozi ke la aŭtoro ne eskapas?»

«Ne timu, Fraŭlino, mi aranĝos la aferon.» Kant blufis. Li sciis tion. Sed ĉu eblis diri ke de la komenco oni fakte stagnas?

«Mi esperis tion, Inspektoro. Ŝia voĉo enhavis kuragiĝon sed samtempe petegon. Kiel do kelkaj vortoj de tiu ĉi knabino tiel katenis lin? Li aŭdis bategi sian propran koron.

Doktoro Gulopez demetis sian forketon.

«Ĉu vi vere kredas ke vi gajnos la venkon, Inspektoro?»

Tio estis afable dirita. Sed, ĉu ne lumis moko en la brunaj okuloj? Ĉu ne iomete da malico en la pala rideto? Incitite, Kant diris ion kion li neniam, en

JAĤTO VETURAS EL...

«KRIMINALA ROMANO»

Tradukis: Dro T. Ken. Verkis: Deck Dorval.

RESUMO DE LA JAM APERINTAJ ĈAPITROJ

Dum plezurvojaĝo en la Mediteraneo, oni trovis la milionulon Maxton, posedanton de jaĥto, mortpafita en sia kajuto.

Inspektoro Kant, unu el la pasaĝeroj, helpata de la ŝakmajstro Gulopez, alia pasaĝero, provas solvi la dramatan enigmon. Ili venis al la konkludo, ke unu el la pasaĝeroj devas esti la kulpulo.

Suspektita junulo, Dubois, ankaŭ mortis en misteraj cirkonstancoj. La enketo kondukas al la familio Steinmann, la filo Alex jam estas arestita...

normalaj cirkonstancoj, estus dirinta:

«Antaŭ la alboriĝo en Marseille la kazo estos nepre klarigita.» Li sciis ke li eligas stultajn kaj konsciis kiel paro da mirokuloj direktiĝas al li. Kion fari por kaŝi sian konfuzon krom preni duan viandopecon? La mango bonfaris al li. La vino ne estis malbona. Se li nur sukcesus ree babili Yvonne! Lia laboro ŝajne interesis sin.

«Ĉu ia detalo, Fraŭlino Duret, kiu eble rilatas la aferon, ne envenas vian kapon?»

«Kion diri, Sinjoro Kant? Mi ne sciis multon pri sinjoro Maxton kaj liaj rilatoj kun la aliaj pasaĝeroj. Mi staris preskaŭ ekster tio. Mi timas ke mi ne informos vin pli.»

«Ni vidu, Fraŭlino Duret: ekzemple Notario Van der Meersch, ĉu borsaj operacioj estis ofte komisiitaj al li?»

«Jes, mi eĉ kredas ke li kutime plugis tiun kampon por la konto de sinjoro Maxton. Mia mastro estis tre ruza komercisto, kiu iam iris tre strangajn vojojn por atingi sian celon.»

«En sia apogea tempo, li estis ankaŭ sur la ŝaktabulo plej bona kombinanto, rimarkigis Doktoro Gulopez,» tre sagaca menso. Mi ne miras ke en la vivo li tiel sukcesis.»

«Do, la notario negocis grandajn sumojn?» Kant demandis. Doktoro Gulopez ĉi-foje neniel havu la okazon ekbruligi cerban fajraĵon pri ŝakteorloj!

«Mi kredas ke de tempo al tempo la notario estris grandan parton de la havaĵo de sinjoro Maxton, Yvonne medite diris.

«Kiel vi scias tion?»

«Mi foje, sendube antaŭ pli ol unu jaro, aŭdis lin telefoni al Majstro Van der Meersch ke, por la koncerna afero, li disponas senlimajn sumojn.»

«Pri kiu afero temis?»

«Mi ne povas diri. Mi ne plu memoras.»

«Sinjoro Maxton do nepre tute fidis Majstron Van der Meersch?»

«Mi supozas ke jes.»

Kant mendis kafon. «Vi supozas? Kaj via persona opinio pri la notario?»

«Mi... mi ne scias. Post la afero de la akcioj de...»

«La Iron and Steel Corporation», Kant kompletigis.

«Ha! ĝuste. Kiel vi scias tion?»

«En mia profesio oni finfine ekscias ĉion. Kant klare rimarkis sian admiron. De mirego ŝia nazeto vervele iom apertigis.

«Mi jam diris al vi ke en ĉi-afero sinjoro Maxton tre severe admonis la notaron kaj, de tiam, mi de tempo al tempo aŭdis lin malŝate juĝi lin.»

«Nu, neniel malgravas tio kion vi rakontas, Fraŭlino. Kion li i.a. diris pri Majstro Van der Meersch?»

«Jes, kion li diris?... Atendu. Ĝi signifas ke la notario ne cedis ĉiujn aĉeti-

tajn akciojn al mia mastro, sed versaĵne mem spekulis pri ili.»

«Dankon, Fraŭlino, eble gravas. Kaj kion vi opinias pri Higgs?»

«Pri Higgs? Nenion. Mi ĉiam rigardis lin tre fidinda servisto. Iam... strangeta.»

«Kion vi celas?»

«De tempo al tempo li ŝajnas tiel foresta kaj, kvankam tre sagaca, li iam metas demandojn stultajn kaj sensencajn.»

«Ĉu vi scias ĉu sinjoro Maxton tute fidis lin?»

«Mi ĉiam havis la impreson, mi eĉ kredas, ke li tre ligiĝis al li, kvankam li neniam esprimis tion.»

«Li estis tre malfacila al sia ĉambriŝto, ĉu ne?»

«Tre malfacila kaj, al Higgs, iam nepre provoka.»

«Ĉu vi scias ĉu Higgs havas familion?»

«Mi ne estas informita pri tio. Li estas viro kiun oni vole nevole imagas tutsola.»

«Jes», ridis Doktoro Gulopez, «same kiel oni ne imagus Profesoron De Groot sen ties edzino.»

Kant nur kaplinis kaj trinkis sian taseton malplena.

«Sur la ŝaktabulo la notario kaj Higgs, Gulopez plu diris,» ankoraŭ estas du figuretoj, kiuj permesas multajn eblojn. Ĉu vi ne konsentas, Inspektoro? Ni ne perdu tiujn ĉi figuretojn el vido, por ke ili ne mistifu nin.»

Fraŭlino Duret ŝajne atendis tion por ŝangi la direkton de la konversacio.

«Mi komprenoble ne tre lertas pri ŝakludo. Mi ŝategus iom progresi sur tiu ĉi tereno. Sed ja tion mi scias, Sinjoro Kant, ke oni devas singarde uzi la reĝinon.»

Kant akrigis la orelojn. Kie li jam aŭdis tion? Ridetante, Yvonne diris plu: «Mi kredas konsilinda ke ŝi neniam partoprenu la batalon, escepte kiam ŝi estas tiel ŝirmita ke eĉ danĝereto ne minacas ŝin. Ŝi estas tro grava figureto por senpripensa manovro.»

Gulopez aprobis kaptis. Li jam mirinde multe instruis al ŝi, Kant pensis. Ŝi konas sian lecionon parkere.

«Sed nun, Sinjoroj», Yvonne konkludis, «mia babilado jam sufiĉe tenis vin. Vi havas ja aliajn okupojn.»

«Efektive, Fraŭlino...», li preskaŭ diris «Yvonne». «Vi pravus. Sed ne forgesu: «La venko ridetas al la aŭdaculoj!»

«Ankaŭ prave, Sinjoro Kant», ŝi ridetante koncedis.

«Ĉio estas relativa, eĉ tio,» intervenis Doktoro Gulopez. Lia imago klopodis kompreni la sencon de la lastaj frazoj.

Yvonne adiaŭis. Kant tuj forlasis la pli altajn sferojn kaj alteriĝis ree meze de la kazo Maxton.

«Mi nun eldemandos nian kaptiton, Doktoro, ĉu vi kuniras?»

«Nu, se mi ne mankos al vi, mi volonte libertempos duonhoron. Mi ludos ŝakpartion en la salono.»

«Ŝakpartion? Kun kiu do?»

«Kun mi mem», ridetis la hispano lasante Kant subeniri sola kaj kapskuanta.

Kapitano Joost transdonis al li la ŝlosilon. Mallonge poste li frontis Alex en la malgranda kajuto. Tiu ĉi sidis sur la bordo de la benkolito kaj aspektis kiel mortkondamnito. Li kolere fiksrigardis Kant.

«Vi antaŭe deklaris ke hieraŭvespere vi ebriis?»

«Jes, kaj kion plu?»

«Ĉu pri tio vi ne plu memoras ion?»

«Ne, mi estis tro hirta.»

«Kiel vi do sciis ke Doktoro De Groot estis ĉe vi?»

«Ĉar li mem rakontis tion al mi ĉi-matene.»

Kant preskaŭ sakris. Nun, la tuta situacio ree ŝanĝiĝis.

«Kiam vi ĉi-matene vidis Profesoron De Groot? Je la kioma?»

«Mi ne plu scias. Mi ankoraŭ tro malsanis.»

Kant hezitis. Ĉu la Profesoro tamen... Li subite decidis, senplie forlasis Alex Steinmann kaj reiris al Kapitano Joost.

«Ĉu vi rimarkis ion suspektan ĉirkaŭ la tiea malgranda kajuto?»

«Ne, Inspektoro. Per la ĉielo, io nova ne...»

«Ne, ne, mi nur volis ekscii ĉu iu venis paroli al la kaptito.»

«Jes, sed mi malfruis por malhelpi ĝin.»

«Versajne sinjorino Steinmann?»

«Jes, kiel vi scias...?»

«Mi ja atendis tion. Ĉu vi aŭdis kion ŝi diris al sia filo?»

«Ne, mi komprenoble tuj boardis tien, sed la distanco estas ja kelkpaŝa. Kiam mi proksimiĝis mi ankoraŭ aŭdis ŝin mallaŭte flustris, sed ne sukcesis kompreni unu vorton. Rimarkante min, nu, tiam ŝi forpaŝis fiero, alte rekta, majesta, kvazaŭ ŝi estus la reĝino patrino mem, tiel!...»

Kaj Hans Joost komike provis imiti la reiron de sinjorino Steinmann.

Li ne jam tute kvietis kaj ree informis ĉu nepre nenio okazis.

«Ne, Kapitano. La afero nur ade pli komplikigis.»

«Ĉu postenigi mariston apud la... malliberejo, Inspektoro, por malhelpi similajn farsojn?»

«Ne, lasu ilin klaĉi, Kapitano. Temas ja pri tute eksterordinara kazo kaj ni klarigos ĝin per nekutimaj rimedoj.»

Scivolo pelis Kant al la salono. Li tie trovis Doktoron Gulopez klinita super ŝaktabulo kaj diligente notanta la diversajn puŝojn sur papero. Li mem eksidis en fotelon kaj envolvis sin en dika nubo da tabakofumo. Deko da minutoj pasis. La ŝakmajstro levigis.

«Venkis?» Kant sarkasme demandis.

«Ne, ne mi, sed Majstro Van der Meersch», ridis la alia kaj Kant neniel sukcesis kompreni la spritajon de la respondo.

(Daŭrigota)

Verantw. uitgever: Vlaamse Esperantisten-Bond, Postbus 342, Brussel. — Drukkerij: J. Van Laer, Oude Vaartstraat 194, Turnhout.